

Recull d'informació del grup Telegram de Flora Catalana – Desembre 2021

Viscum album

Vesc, Visc, Visca, Visquera, Viscol, Escarcí...

<http://www.floracatalana.cat/flora/vasculars/taxons/VTax1780>

INFORMACIÓ IMPORTANT

Aquest document només és una recopilació de les aportacions fetes, pels usuaris del canal de Telegram de l'associació Flora Catalana, durant el treball col·lectiu sobre la planta que tractem. No pretén ser un estudi exhaustiu, ni molt menys ser un treball de recerca, doncs no segueix la metodologia que requeriria aquesta finalitat. La finalitat del grup de Telegram de Flora Catalana és, simplement, la de compartir els nostres coneixements sobre els usos i creences populars d'aquesta planta i intentar explicar-los d'es d'un punt de vista científic quan esdevingui possible. En aquest document de recopilació, hem classificat les aportacions per tipus d'ús.

És important recalcar que Flora Catalana no es fa, ni es pot fer responsable, tant del contingut del document com del seu rigor i qualitat de redacció (ortografia, sintaxi, semàntica, estil ...), doncs la tasca de l'associació ha estat, simplement, la de recopilar literalment el coneixement aportat per els participants al grup de Telegram. En cap moment s'han contrastat les aportacions ni s'ha modificat la seva redacció original. No obstant, el document esdevé un compendi interessant dels usos d'aquesta planta que pot servir de punt de partida per a totes aquelles persones que vulguin conèixer aquesta espècie, contrastar la informació i endinsar-se en el coneixement dels seus usos.

Agraïm totes les persones que han compartit els seus coneixement, experiències i dubtes en el canal de Telegram, gràcies a les quals ha estat possible la confecció d'aquest document.

Si teniu companys a qui podria interessar aquesta iniciativa i col·laborar en el nostre grup de Telegram compartint coneixement i aprenent, els podeu convidar enviant-los aquest enllaç:

➡ <https://t.me/joinchat/HGuJwfKKSskGyHQLu>

SOBRE LA PERILLOSITAT DE LES PLANTES

És important recordar que les plantes no són innòcues. Tot i ser productes naturals poden tenir efectes adversos no desitjats que, fins i tot, poden arribar a ser mortals. S'ha de tenir en compte que algunes plantes medicinals poden augmentar o disminuir l'eficàcia d'altres medicaments de síntesi. Cal ser curós i, en cas de dubte, consultar sempre al metge.

SOBRE LA RECOL·LECCIÓ DE PLANTES

La recol·lecció descontrolada o forassenyada de plantes, en estat natural, és una pràctica que malmet el seu cicle de vida, alhora que interfereix notablement en l'equilibri de l'ecosistema del què formen part. També la recol·lecció moderada pot tenir el mateix efecte quan és practicada per molta gent. És per això que recomanem el cultiu d'aquelles espècies que siguin necessàries per a l'ús i consum personal. D'aquesta manera, entre tots, contribuïrem a la qualitat, perdurabilitat i sostenibilitat del nostre entorn.

Index

Propietats medicinals	3
Cultura	4
Ecologia	5

PROPIETATS MEDICINALS

- Té propietats medicinals (diürètic, cardiotònic i hipotensor), pel que l'ésser humà n'utilitza les fulles i els fruits frescs (tòxics). Els seus components actius són: lecitines, proteïnes, fenil propan, flavonoides polisacàrids, tiramina, saponòsids triterpènics i àcids. El component principal de les fulles és la colina. Està contraindicat en cas de malalties hepàtiques, cardiopaties i embaràs.

Preparats medicinals: Les fulles bullides es poden utilitzar per rentar penellons (en castellà: sabañones). Els fruits frescos triturats i barrejats amb llard de porc s'utilitzaven per aplicar en penellons i en cas de congelació. Les fulles triturades es poden utilitzar per fer cataplasmes per alleujar la ciàtica i la lumbàlgia. Les fulles seques es poden utilitzar per fer una infusió per tractar la hipertensió.

Cita literal (Institut d'Estudis Catalans, 2021): Penelló: m. [LC] [MD] Inflor de la pell causada pel fred, principalment a les mans, els peus i les orelles, acompanyada d'ardència i de picor i, a vegades, d'ulceració.

Bibliografia:

- Alfaro Martón, Jesús María et Mugarza Zaldumbide, Juan (1999). Plantas y remedios naturales de los caminos de Santiago. Plaza & Janés Editores, S.A. Barcelona.
- Institut d'Estudis Catalans. Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC2). Consultat el 29/11/2021: <https://dlc.iec.cat/Results?DecEntradaText=penell%C3%B3&AllInfoMorf=False&OperEntrada=0&OperDef=0&OperEx=0&OperSubEntrada=0&OperAreaTematica=0&InfoMorfType=0&OperCatGram=False&AccentSen=False&CurrentPage=0&refineSearch=0&Actualitzacions=False>

- Algú ha sentit a parlar de les propietats progesteròniques del vesc??
- Sobre propietats semblants a la progesterona del vesc no sé res, però sobre l'ús medicinal del vesc, en general, val la pena recordar que és hemolítica i en dosis altes, tòxica. Pot produir paràlisi respiratòria. El seu ús intern és perillós si no s'administra i controla per un professional. S'usa principalment en ús extern (banys i compreses).
 - Sobre el pit: efecte sedant, vasodilatador i hipotensor.
 - Sobre el ventre i els ronyons: efecte diürètic, contra els càlculs renals i nefrítics, lumbàlgies, ciàtic i reumes.

En cas d'ús intern, es recomana que les dosis d'infusió no superin el 2% (20 g / litre d'aigua = una culleradeta). La infusió de fulles i tiges seques és hipotensora i va bé en cas d'epilèpsia i arterioesclerosi, ja que provoca una vasodilatació dels capil·lars. En cas d'arterioesclerosi, es prendria durant una novena.

Les propietats terapèutiques del vesc varien segons l'arbre que parasiten. Ho podem trobar a roures, avets, pins, bedolls, pereres, pollancres, til·lers... Per a l'epilèpsia, per exemple, sembla ser que el millor és el que creix sobre el til·ler.

[Les herbes remeieres. De la cultura popular al fàrmac; una aproximació etnobotànica. De Ramon Gausachs i Calvet.]

CULTURA

- Algú es va recordar de tallar-ho amb una falç d'or ahir per al solstici ? 😊
- Però per començar diré que els druides creien que quan en un roure hi havia vesc era perquè els déus hi habitaven.
- I d'on ve la llegenda o la tradició associada al vesc? Algú sap? Es diu que és esotèric, però no conec el perquè.
- L'ombra d'un somni: La llegenda del vesc
<http://lombraadunsomni.blogspot.com/2013/12/la-llegenda-del-vesc.html?m=1>
- Perquè en els temps dels indígenes europeus es compartia el beuratge de vesc després de les festes estacionals?
- « Au gui l'an neuf ! » és l'expressió que antany s'usava a França per a dir "Feliç any nou". Es podria traduir per "Al vesc, any nou", però en realitat deriva d'una confusió amb l'expressió cèltica « o ghel an heu » que pronunciaven els druides al solstici d'hivern quan tallaven el vesc sagrat per a celebrar el renaixement de la naturalesa. Significa "Que el blat s'aixequi" o "Que el blat germini".
- A mitjanit, quan sonen les campanes, se sol començar l'any besant éssers estimats sota una branca de vesc, lligada amb una cinta vermella o daurada. El vesc és símbol de prosperitat i llarga vida, així que aquests petons garanteixen una bona relació durant tot l'any.
- En la mitologia cèltica, es pensava que el déu Taranis, déu del cel, dels llampecs i trons, va crear el vesc mitjançant un llamp que va caure en la branca d'un roure. El vesc representa llavors la unió entre el cel i la terra.
- En la mitologia escandinava, Balder / Baldur / Baldr, déu de la llum, la bellesa, la joventut i l'amor, vivia atabalat per malsons sobre la seva pròpia mort. La seva mare va fer prometre a tots els elements, minerals, vegetals i animals que mai farien mal al seu fill.... Però es va oblidar del vesc (o en altres versions: el vesc no va voler i ella no li va donar importància en veure'l una planta jove i fràgil; o el vesc era massa jove per a jurar). Més endavant el déu Loki, buscant venjança per temes seus, va decidir matar a Balder. Disfressant-se d'àvia, va sostreure el punt feble a la mare i, va oferir una fletxa / punyal / llança / dard de vesc al germà cec de Balder, i el va ajudar a enfocar. Balder mor... però la història acaba bé perquè més endavant, el déu de la llum, la bellesa, la joventut i l'amor reneix. Encara sort! Es diu que la tradició de besar-se sota el vesc pot venir d'aquesta distracció de la mare de Balder, Frigg, qui va decidir mai més ignorar el vesc. Per a oblidar que podia ser una arma, va decidir besar totes les persones que passaven sota un ram de vesc.

- Un pomet de vesc

Un pomet de vesc
lligat amb corda fina
li va donar un follet
a la dolça fada de la rima.

I tot el bosc va ser poema
aquell Nadal a casa seva.
La molsa a la pineda,
el galzeran al sotabosc
i el grèvol a la roureda.

Un pomet de vesc
lligat amb corda fina.
Isabel Barriel

- L'etnobotànic Pierre Lieuthagi va escriure un text molt bonic sobre el vesc.

La versió original en francès: « Partout ces boules vertes, étranges poissons-lunes 🐟, venus d'on ne sait quelles eaux profondes du ciel, s'arrêtent en banc sur les hautfonds des branches, s'installent et prolifèrent. Peuplade aérienne dédaigneuse de la terre, alliée au monde cosmique bien plus qu'au terrestre, prisonnier du cycle des saisons.»

I una traducció aproximada: "Per tot arreu aquestes boles verdes, estranys peixos lluna, provinents de no se sap quines aigües profundes del cel, es detenen en bancs en els alt-fons de les branques, s'assenten i proliferen. Comunitat aèria desdenyosa de la terra, aliada amb el món còsmic molt més que amb el terrestre, presonera del cicle de les estacions".

ECOLOGIA

- El vesc (*Viscum album*) és un arbust epífit i paràsit que creix sobre les branques dels arbres.
- El vesc té una curiosa estratègia de dispersió: Els aucells es mengen els fruits i quan els excreten són molt enganxosos i els costa caure de la cloaca del pobre aucell 😊 per això el passen més temps del que voldrien, aconseguint així que la planta sigui transportada més lluny.
- Aquesta textura enganxosa també l'ajuda a fixar-se fortament a la branca hoste i així poder desenvolupar-se i parasitar-la.
- Tot i que el fruit del vesc és tòxic, els ocells són immunes a aquesta toxicitat. La griva no només no té cap problema en menjar vesc sinó que, com indica el seu nom científic (*Turdus viscivorus*) o sigui, "tord menja-vesc", aquest és un dels seus aliments preferits. En algunes ocasions s'ha vist com una griva es queda durant tot l'hivern en un arbre parasitat per vesc defensant-lo aferrissadament de qualsevol altre possible competidor.
- I quin és l'actiu que fa que els fruits siguin tòxics?
- Principalment la tiramina, que és un alcaloide.

- Per no espoliar la natura, atès que el vesc és generalment escàs i jo diria que està protegit almenys en alguns llocs, jo fa temps en vaig fer un amb material que hi havia per casa. Així es pot gaudir d'una tradició i alhora respectar el medi ambient.

- Molt bonica l'alternativa al vesc. En canvi, hi ha llocs on és una plaga pels pins. 😞

